

Abnormal Pap Smear

ความผิดปกติที่เซลล์ปากมดลูก หรือรอยโรคก่อนเป็นมะเร็งปากมดลูก ซึ่งไม่ใช่มะเร็งปากมดลูก

รายงานผล Pap Smear ในปัจจุบันใช้ระบบ Bethesda system 2001 แบ่งความผิดปกติของเซลล์เยื่อปากมดลูกออกเป็น 2 ประเภท

1. ความผิดปกติของ Squamous Epithelial cells
2. ความผิดปกติของ glandular cells

Epithelial cell Abnormalities : Squamous

Atypical Squamous cells (ASC)

- ASC-US : Undetermined significance แสดงว่าเซลล์ squamous มีการเปลี่ยนแปลงระดับหนึ่ง แต่ยังไม่เหมือนที่พบใน squamous intraepithelial lesion ซึ่งผลยังไม่แน่ชัด
- ASC-H : cannot exclude HSIL แสดงว่าเซลล์ squamous มีการเปลี่ยนแปลงระดับหนึ่ง แต่ยังไม่สามารถบอกได้ว่าเป็น HSIL หรือไม่

LSIL : Low grade squamous intraepithelial lesion (CINI)

CINI : Cervical intraepithelial neoplasia

มีความผิดปกติในชั้นล่างหนาประมาณ 1 ใน 3 ของความหนาของชั้นเยื่อผิว squamous ส่วนบนแสดงลักษณะ koilocytotic Atypia ซึ่งเป็น effect ของ HPV

HSIL : High grade squamous intraepithelial lesion (CIN II, CIN III) มีความผิดปกติในชั้นเยื่อส่วนล่างหนาประมาณ 2 ใน 3 ของความหนาของชั้นเยื่อผิว squamous จนถึงมีความผิดปกติเกือบทั้งหมดของความหนา ของชั้นเยื่อผิว squamous แต่เซลล์ชั้นบนยังปกติ

CIS : Carcinoma in situ มีความผิดปกติตลอดชั้นของ squamous และไม่ทะลุ basement membrane

SCC : Squamous cell carcinoma

MIC : Microinvasive carcinoma

Epithelial cell Abnormalities : Glandular

AGC : Atypical glandular cell, Specify site of origin, if possible มีความผิดปกติที่ยังไม่ทราบแน่ชัด

- เซลล์เยื่อคอมดลูก
- เซลล์เยื่อโพรงมดลูก
- เซลล์ที่ไม่สามารถระบุได้ชัดเจน

AGC : Atypical glandular cell – favor neoplasia มีความผิดปกติที่เยื่อโพรงมดลูก, เยื่อคอมดลูก

AIS : Adenocarcinoma in situ มีความผิดปกติตำแหน่งคอมดลูก, โพรงมดลูก ระยะก่อนมะเร็ง

Adenocarcinoma มะเร็งปากมดลูกระยะลุกลาม

คลินิกคอลโปสโคปี (Colposcopy Clinic)

คลินิกเฉพาะโรคให้บริการตรวจด้วยกล้องส่องขยายผ่านทางช่องคลอด หรือเรียกว่ากล้องคอลโปสโคปี (Colposcope) มีกำลังขยายตั้งแต่ 10-40 เท่า เป็นการตรวจเยื่อบุผิว (epithelial) ของปากมดลูก ช่องคลอด ปากช่องคลอดและทวารหนัก เพื่อตรวจหาความผิดปกติที่เกี่ยวกับมะเร็ง หรือ ตรวจยืนยันความผิดปกติของเนื้อเยื่อบุผิวที่อาจทำร่วมหลังจากตรวจด้วย Colposcope คือ การตัดชิ้นเนื้อเป้าหมาย ออกตรวจ (targeting biopsy) จากบริเวณที่มีความผิดปกติรุนแรงที่สุดซึ่งเป็นการวินิจฉัยโรค แต่ในการรักษาอาจจะต้องครอบคลุมรอยโรคบริเวณอื่นที่มีความรุนแรงน้อยกว่าด้วย

ข้อบ่งชี้ของการตรวจด้วย Colposcope

1. ผลการตรวจพบความผิดปกติของเซลล์ปากมดลูก (Abnormal Pap smear)
2. ปากมดลูกมีลักษณะผิดปกติ เช่น มีแผลหรือก้อนเนื้อ
3. ผลการตรวจมีการติดเชื้อ Human Papilloma Virus (HPV)
4. คู่่อนเป็นเนื้องอกหรือหูดหงอนไก่ที่อวัยวะเพศ
5. ผล Pap smear พบว่ามีการอักเสบหลายครั้ง โดยไม่ทราบสาเหตุ โดยเฉพาะในสตรีที่มีปัจจัยเสี่ยงต่อมะเร็งปากมดลูก

1. การติดตามผู้ป่วยที่มีผล **Abnormal Pap Smear** เพื่อเข้า Colposcopy Clinic

ซึ่งแบ่งผู้ป่วยเป็น 2 ประเภท คือ ผู้ป่วยใหม่ และผู้ป่วยเก่า

ผู้ป่วยใหม่ คือ ผู้ป่วยที่มีผล Abnormal Pap Smear รพ.รามาริบัติ และ ผลจากรพ.อื่น แต่ไม่เคยเข้า Colposcopy Clinic

ผู้ป่วยเก่า คือ ผู้ป่วยที่มีผล Abnormal Pap Smear รพ.รามาริบัติ และ ผลจากรพ.อื่น แต่เคยเข้า Colposcopy Clinic

มีการติดตาม 3 วิธี

1. แพทย์แจ้งผล กรณี ผู้ป่วยมีนัดหมายไม่เกิน 1 สัปดาห์
2. โทรศัพท์ กรณี ผู้ป่วยไม่มีนัดหมาย
ผู้ป่วยมีนัดหมายมากกว่า 2 สัปดาห์
ผู้ป่วยไม่มาตามนัดหมายภายใน 1 สัปดาห์
3. ไปรษณียบัตร กรณี ติดตามผู้ป่วยไม่ได้ทางโทรศัพท์

หมายเหตุ

- 1.การติดตามทางโทรศัพท์เป็นอันดับแรก แต่หาก ไม่สามารถติดต่อผู้ป่วยได้ภายใน 2สัปดาห์ จึงติดตามผู้ป่วยทางไปรษณีย์บัตรเป็นลำดับต่อไป
- 2.ติดตามผู้ป่วยเป็นจำนวน 3 ครั้ง
- 3.การติดตามผู้ป่วยแต่ละครั้ง โดยต้องเริ่มด้วยการติดต่อทางโทรศัพท์เป็นอันดับแรกเสมอ

2.เมื่อผู้ป่วยทราบผล **Abnormal Pap Smear** เป็นอย่างไร

ผู้ป่วยได้รับแจ้งผลตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ซึ่งผลการตรวจ พบความผิดปกติที่เซลล์ปากมดลูก แต่ยังไม่ใช่มะเร็งปากมดลูก พอได้ยินแบบนี้หัวใจแทบไปอยู่ตามก้นหมด หลายคนตื่นตกใจ บางคนร้องไห้ บางคนคิดมากจนนอนไม่หลับ กินไม่ได้ บางคนทะเลาะกับแฟนที่บ้านเลยก็มีหรือบางคนวิตกกังวลเกี่ยวกับตนเองมีโอกาสเป็นมะเร็งปากมดลูก

3.บทบาทพยาบาล

การ Counselling เพื่อลดความวิตกกังวล ความไม่สบายใจของผู้ป่วย และเน้นการแจ้งผลการตรวจพบความผิดปกติที่เซลล์ปากมดลูก ไม่ใช่มะเร็งปากมดลูก การที่ต้องใช้คำพูดในทำนองนี้ เพื่อที่จะให้ผู้ป่วยที่ได้รับการตรวจพบความผิดปกติที่เซลล์ปากมดลูก ให้กลับเข้ามาตรวจยืนยันความผิดปกติว่าเป็นถึงขั้นไหนอีกครั้ง (Colposcopy Clinic) และตระหนักถึงความสำคัญของการมาตรวจตามนัด เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการตรวจตามระยะเวลาที่กำหนดด้วยความเข้าใจและไม่วิตกกังวลเกินไป ซึ่งความผิดปกติส่วนใหญ่จะอยู่ในกลุ่มรอยโรคก่อนเป็นมะเร็งปากมดลูก สามารถรักษาไม่ให้คืบหน้ากลายเป็นมะเร็งปากมดลูกระยะลุกลาม

การกำหนดระยะเวลานัดหมายเข้า Colposcopy Clinic

ผล Pap Smear	ระยะเวลาการนัด
<ul style="list-style-type: none"> • ASCUS	4-5 เดือน
<ul style="list-style-type: none"> • LSIL (CIN1)	2-3 เดือน
<ul style="list-style-type: none"> • ASC-H • HSIL (CIN2, CIN3), CIS	} 1-2สัปดาห์
<ul style="list-style-type: none"> • SCC, MIC, AGC, AIS, Adeno CA.	

5.แจ้งเรื่องค่าใช้จ่ายในการตรวจด้วยกล้องส่องขยายผ่านทางช่องคลอดและการตัดชิ้นเนื้อส่งตรวจทางพยาธิ

6.สอบถามวัน เดือน ปี การมีเลือดประจำเดือนครั้งล่าสุด เพื่อกำหนดวันนัดหมายเวลา สถานที่ กรณีผู้ป่วยใหม่ ทุกวันพฤหัสบดี เวลา 12.00น. อาคาร1ชั้น2 แผนกหน่วยตรวจผู้ป่วยนอกนรีเวช กรณีผู้ป่วยเก่า ทุกวันพฤหัสบดี เวลา 13.00น. อาคาร1ชั้น2 แผนกหน่วยตรวจผู้ป่วยนอกนรีเวช

7.กรณีผู้ป่วยมีเลือดประจำเดือนตรงกับวันนัดหมาย แนะนำผู้ป่วยติดต่อเลื่อนนัดหมายทางโทรศัพท์ (02-2011146,02-2011188 ทุกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 7.30-14.00น.)

8.แนะนำผู้ป่วยนำบัตรนัดหรือบัตรรพ.มาติดต่อ ตามวันนัดหมาย เวลาประมาณ 11.00-12.00น ที่หน่วยตรวจผู้ป่วยนอกนรีเวช โดยเน้นย้ำผู้ป่วยต้องมาติดต่อก่อน 12.30น เนื่องจากผู้ป่วยต้องได้รับคำแนะนำก่อนพบแพทย์ เพื่อตรวจด้วยกล้องส่องขยายผ่านทางช่องคลอด กรณีผู้ป่วยใหม่

9.แนะนำผู้ป่วยรับประทานอาหารก่อนมายื่นบัตรนัดตรวจ

10.แนะนำผู้ป่วยงดการสอดยาหรือเหน็บยาช่องคลอด การสวนล้างช่องคลอดและการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการมาตรวจ1วัน

11.อธิบายขั้นตอนการตรวจด้วยกล้องส่องขยายผ่านทางช่องคลอด อย่างคร่าวๆ และการตัดชิ้นเนื้อเพื่อส่งมาตรวจทางพยาธิวิทยา ในรายที่แพทย์เห็นสมควร

12.สรุปประเด็นสำคัญและเน้นการมาตรวจตามนัด

การให้คำปรึกษาแบบ (Group Counselling) เพื่อเตรียมผู้ป่วยตรวจด้วยกล้อง colposcope

ซึ่งการ Counselling เฉพาะผู้ป่วยใหม่ที่มีผล Abnormal Pap Smear มีผู้ป่วยประมาณ

12-15คน ทุกวันพฤหัสบดี (สัปดาห์ละ1ครั้ง) ใช้เวลาประมาณ 20-30นาที โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.เพื่อให้ผู้ป่วยทราบถึง Anatomy อวัยวะสืบพันธุ์เพศหญิงภายใน ภายนอก และหน้าที่ของอวัยวะสืบพันธุ์เพศหญิงโดยเน้น ปากมดลูก

2.เพื่อให้ผู้ป่วยทราบถึงสาเหตุของการเกิดความผิดปกติที่เซลล์ปากมดลูก

3.เพื่อให้ผู้ป่วยทราบถึงอาการและอาการแสดง

4.เพื่อให้ผู้ป่วยทราบถึงบริเวณที่เกิดรอยโรค Abnormal Pap Smear

ระดับที่.1 ASCUS บริเวณที่เกิดcellผิดปกติ แบ่งตัวผิดปกติของเซลล์ก่อนเป็นมะเร็งปากมดลูก

ระดับที่.2 LSIL จะมีรอยโรคเล็กน้อยที่บริเวณปากมดลูก โดยผู้ป่วยไม่มีอาการผิดปกติใดๆเลย

ระดับที่.3 HSIL จะมีรอยโรคเพิ่มขึ้นจากเดิมที่บริเวณปากมดลูก เช่นกัน แต่ไม่มีอาการผิดปกติใดๆ

5.เพื่อให้ผู้ป่วยทราบถึงความสำคัญของการตรวจด้วยกล้อง colposcope

จุดประสงค์ เพื่อตรวจหาความผิดปกติที่เซลล์ปากมดลูก และเพื่อให้การดูแลรักษาที่เหมาะสมไม่ให้ความผิดปกติที่เซลล์ปากมดลูกคืบหน้าไปเป็นมะเร็งปากมดลูกระยะลุกลาม

6.อธิบายขั้นตอนการตรวจด้วยกล้อง colposcope และการตัดชิ้นเนื้อ เพื่อให้ผู้ป่วยปฏิบัติได้ถูกต้อง และลดความวิตกกังวล มีรายละเอียดดังนี้

1.การปฏิบัติตัวก่อนรับการตรวจ

1.1 ให้ผู้ป่วยปัสสาวะทิ้งก่อนเข้าห้องตรวจ

1.2 ผู้ป่วยที่มีประจำเดือน และผู้ป่วยที่ทานยาต้านการแข็งตัวของเลือด หรือยาละลายลิ่มเลือด ควรแจ้งเจ้าหน้าที่ด้วย

ภายในห้องตรวจประกอบด้วย

เตียงตรวจภายใน หรือ เตียงขาหยั่ง ปลายเตียงตรวจภายในมีอุปกรณ์เรียกว่า กล้องส่องขยายผ่านทางช่องคลอด หรือเรียกว่ากล้อง Colposcope มีกำลังขยาย 10-40 เท่า ซึ่งกล้องขยายนี้ ไม่ได้เข้าไปอยู่ในช่องคลอด การตรวจเหมือนการตรวจภายใน ไม่เจ็บ จะดึง ๑บริเวณปากช่องคลอดเล็กน้อย

2.การปฏิบัติตัวขณะรับการตรวจ

ผู้ช่วยพยาบาลเรียกผู้ป่วยเข้าตรวจ

2.1จัดผู้ป่วยให้นอนท่าขบนิ้ว หรือท่าขึ้นขาหยั่ง วางเท้าบนที่รองรับ งอเข่าและแยกต้นขาออก ปล่อยคลุมเปิดไว้เฉพาะบริเวณอวัยวะสืบพันธุ์ภายนอก

2.2แพทย์ทำการใส่เครื่องมือตรวจภายใน มีลักษณะเป็นแท่งเหล็กเย็น ๆผู้ป่วยจะรู้สึกตึง ๆ บริเวณ ปากช่องคลอด

2.3ขจัดมดและป้ายปากมดลูกด้วยสารละลายกรดอะซิติก หรือน้ำส้มสายชู ใช้ความเข้มข้น 3%-5% โดยใช้สำลีชุบสารละลายกรดอะซิติกกดลงบนปากมดลูกประมาณ 1 นาที เพื่อดูการเปลี่ยนแปลงของเยื่อปากมดลูก ทำให้มีอาการแสบร้อนเล็กน้อยในช่องคลอด

2.4ผู้ป่วยนอนในนิ่งที่สุดไม่ขยับตัวไปมา

2.5ตรวจด้วยกล้องส่องขยาย ผ่านทางช่องคลอด ดูความผิดปกติบริเวณปากมดลูกโดยละเอียด ในกรณีที่ไม่พบความผิดปกติของเยื่อปากมดลูก เป็นอันสิ้นสุดขั้นตอนการตรวจ ซึ่งความผิดปกติของเยื่อปากมดลูกอาจจะหายได้เองก็เป็นได้

2.6กรณีที่พบความผิดปกติของเยื่อปากมดลูก แพทย์อาจทำการตัดชิ้นเนื้อบริเวณที่ผิดปกติ ขนาดเท่าหัวเข็มหมุด 1-2 ชิ้น หรืออาจทำการขูดบริเวณคอมดลูกเพื่อนำไปส่งตรวจทางพยาธิวิทยา อาจทำให้เกิดอาการปวดตึงเล็กน้อย หรือเจ็บแปลบเล็กน้อย หากผู้ป่วยมีอาการเวียนศีรษะ หน้ามืด คล้ายเป็นลมหรืออาการผิดปกติใด ๆ สามารถบอกผู้ช่วยพยาบาลภายในห้องตรวจทันที

2.7ทำการห้ามเลือดบริเวณที่ตัดชิ้นเนื้อออกตรวจ โดยทั่วไปแล้วเลือดมักออกเพียงเล็กน้อย โดยน่าน้ำยาป้ายห้ามเลือดซึ่งมีลักษณะเหนียวสีน้ำตาลปนเหลือง เมื่อกลับบ้านอาจมีน้ำยาลักษณะนี้และอาจมีเลือดออกเล็กน้อยติดกางเกงชั้นใน

2.8กรณีที่แพทย์ป้ายน้ำยาห้ามเลือดแล้ว แต่เลือดที่ออกไม่หยุด แพทย์ทำการใส่ผ้าก๊อชที่มีสายเชือกโพลีเอทิลีนออกมาทางช่องคลอดผู้ป่วย โดยก่อนใส่ผ้าก๊อชในช่องคลอดผู้ป่วย แพทย์ต้องนำผ้าก๊อชพร้อมเชือกให้ผู้ป่วยดูก่อนใส่ในช่องคลอด เพื่อกดบริเวณที่ตัดชิ้นเนื้อไว้ แล้วโผล่ปลายเชือก ออกมานอกช่องคลอด ผู้ป่วยรู้สึกตึง ตึง ๆในช่องคลอด ไม่เจ็บ

2.9เมื่อแพทย์ทำการตัดชิ้นเนื้อเรียบร้อยแล้ว ให้ผู้ป่วยนอนพักบนเตียงสักครู่ เมื่อผู้ป่วยไม่มีอาการผิดปกติจึงให้ลงจากเตียงได้

2.10ระยะเวลาในการส่องกล้องขยาย และการตัดชิ้นเนื้อออกตรวจใช้เวลาประมาณ 10-15 นาที

3.การปฏิบัติตัวหลังตรวจ

3.1นั่งพักสักครู่ประมาณ 5 นาที ผู้ช่วยพยาบาล/พยาบาล record vs.และพยาบาลสอบถาม pain scoreและให้ยาแก้ปวด(Paracet) กรณีผู้ป่วยต้องการ

3.2รับบัตรนัดติดตามการตรวจรักษา ในกรณีที่พบความผิดปกติของเยื่อปาก มดลูก แพทย์นัดหมายให้ผู้ป่วยมาตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกซ้ำอีกครั้งภายใน 3 เดือนหรือ 6 เดือน

3.3กรณีที่ได้รับการตัดชิ้นเนื้อ แพทย์นัดหมายเพื่อมาฟังผลเนื้ออีก 2 สัปดาห์

การปฏิบัติตัวเมื่อกลับบ้าน

1. กรณีที่ไม่ได้รับการตัดชิ้นเนื้อ ผู้ป่วยสามารถทำงาน ทำกิจวัตรประจำวันได้

2. กรณีที่ได้รับการตัดชิ้นเนื้อ

2.1 มีเลือดออกเล็กน้อยได้ 1-3 วัน

2.2 อาบน้ำตามปกติ งดสวนล้างหรือสอดยาใด ๆ ในช่องคลอด ประมาณ 2 สัปดาห์

2.3 สามารถทำกิจวัตรประจำวันได้ตามปกติ แต่ควรหลีกเลี่ยง การยกของหนักเป็นเวลาประมาณ 1 วัน หลังตรวจ

2.4 งดมีเพศสัมพันธ์ เป็นเวลาประมาณ 2 สัปดาห์ เพราะอาจทำให้มีการอักเสบติดเชื้อได้

2.5 งดว่ายน้ำ อาบน้ำคลอง เพราะอาจทำให้เกิดการอักเสบติดเชื้อได้เช่นกัน

3. กรณีที่ผู้ป่วยมีผ้าก๊อชในช่องคลอด ควรปฏิบัติดังนี้

3.1 ผู้ป่วยสามารถทำกิจวัตรประจำวัน เช่น อาบน้ำ อูจาระ ปัสสาวะ ได้ตามปกติ หลังจากอุจาระ ปัสสาวะทุกครั้ง ต้องทำความสะอาดภายนอกเท่านั้น โดยล้างทำความสะอาดจากด้านหน้าไปด้านหลัง ซึ่งยังมีเชือกที่โผล่ออกมาจากช่องคลอด

3.2 แพทย์แนะนำให้ผู้ป่วยดึงผ้าก๊อช ออกเองภายในเย็นวันนั้น หรือเช้าวันรุ่งขึ้น เวลาที่สะดวกคือหลัง อาบน้ำ โดยนั่งยอง ๆ แล้วค่อย ๆ ดึงปลายเชือกที่โผล่ออกมาจากช่องคลอด ใส่ผ้าอนามัยไว้เพื่อสังเกต เลือดที่ออกอาจมีซึมได้ 1-2 วัน หากมีเลือดไหลออกมาก จนชุ่มผ้าอนามัยให้รีบไปพบแพทย์ ที่ โรงพยาบาลรามารักษ์ดีหรือโรงพยาบาลใกล้บ้านเพื่อห้ามเลือด

4. อาการสำคัญที่ควรพบแพทย์ก่อนนัด ภายหลังการตัดชิ้นเนื้อ

4.1 มีเลือดทางช่องคลอดออกมากชุ่มผ้าอนามัย

4.2 ภายใน 1 สัปดาห์ ยังมีเลือดออกมีกลิ่นเหม็น ปวดท้องน้อย หรือมีไข้ ร่วมด้วย แสดงว่ามีการติดเชื้อ ในอุ้งเชิงกราน

หมายเหตุ - วันเวลาราชการผู้ป่วยมาติดต่อแผนกนรีเวชชั้น 1 แต่ถ้านอกเวลาราชการ ติดต่อตึกฉุกเฉิน

- ผู้ป่วยอยู่ต่างจังหวัดตกเลือดมากให้รีบพบแพทย์ที่โรงพยาบาลใกล้บ้านก่อน เพื่อทำการห้ามเลือด

การติดตามการรักษา

การติดตามการรักษาหรือการมาตรวจตามแพทย์นัด เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ที่ผู้ป่วยควรต้องมาตาม ที่ แพทย์นัด ซึ่งจะทำให้การรักษาเป็นไปอย่างต่อเนื่องและลดความรุนแรงของโรคลง

อุปสรรคหรือปัญหา ที่ทำให้ผู้ป่วยไม่มาติดตามการรักษาตามนัดหมายจากประสบการณ์ที่พบส่วนใหญ่ มี 2 กลุ่มคือ

1. Teenage อายุระหว่าง 15-19 ปี และฐานะครอบครัวไม่ดี ไม่เข้าใจว่าเหตุใดจึงต้องมาตรวจติดตามผลการรักษา

2. มีปัญหาค่าใช้จ่าย

ตัวอย่าง case Teenage

หญิงไทยอายุ 17 ปี ผล Pap Smear : HSIL CHIV ภูมิลำเนา กรุงเทพฯ การศึกษา ป.6 ขณะนี้ไม่ได้เรียนหนังสือ อยู่บ้านไม่ได้ทำงาน บิดามารดาแยกทางกัน ผู้ป่วยอาศัยอยู่กับบิดา บิดาทำงานขับรถจักรยานยนต์รับจ้าง คุณย่าทำงานรับจ้างไม่ได้อยู่บ้านเดียวกับผู้ป่วย สิทธิการรักษา 30 บาท รพ.รามาธิบดี

ติดต่อและแจ้งผล Pap Smear ทางโทรศัพท์ (Telephone Counselling)

ติดต่อครั้งที่1 (Copy ขั้นตอนการโทรศัพท์แจ้งผล) ส่งผลงาน

พยาบาล : แนะนำากรพ. .... แผนกนารีเวช พยาบาลชื่อ.....

ขอเรียนสายคุณ.....นามสกุล.....

: แจ้งผล Pap Smear พบความผิดปกติที่เซลล์ปากมดลูกระดับ....เน้นไม่ใช่มะเร็งปากมดลูก

: ตรวจเพิ่มเติมด้วยกล้องส่องขยายผ่านทางช่องคลอด การตรวจแบบนี้จะไม่เจ็บเหมือนการตรวจภายใน กล้องไม่ได้สัมผัสสอวัยวะเพศ

: สอบถามสิทธิการรักษา/มีปัญหาค่าใช้จ่ายหรือไม่

: ประจำเดือนล่าสุดมาวันที่เท่าไร

: สอบถามอะไรเพิ่มเติม

: แนะนำวันเวลาสถานที่นัดหมาย การปฏิบัติตัวและเตรียมตัวก่อนตรวจ รวมถึงบอกผลของการไม่มาติดตามการรักษาจะมีผลอย่างไร

: หากมีประจำเดือนมาวันที่นัดหมาย ผู้ป่วยต้องโทรศัพท์เลื่อนนัด

ผู้ป่วย : รับฟังและตอบรับการนัดหมาย

ติดต่อครั้งที่2

พยาบาล : สอบถามสาเหตุผู้ป่วยไม่มาตามนัดหมาย

ผู้ป่วย : มีประจำเดือน

พยาบาล : นัดหมายกับผู้ป่วยใหม่อีกครั้ง

การติดต่อครั้งที่3

พยาบาล : สอบถามสาเหตุผู้ป่วยไม่มาตามนัดหมาย

ผู้ป่วย : ไม่มีใครพามาโรงพยาบาลหาหมอ

พยาบาล : ขอคุยกับคุณพ่อ

ผู้ป่วย : คุณพ่อไปขับมอเตอร์ไซค์รับจ้างจะกลับบ้านประมาณ2ทุ่ม

พยาบาล : อยู่กับใครอีก นอกจากคุณพ่อ พี่ขอคุยด้วยได้มั๊ย

ผู้ป่วย : คุณย่า แต่คุณย่าไม่ได้อยู่บ้านเดียวกัน บางวันคุณย่าถึงจะมาหา

พยาบาล : ขอเบอร์โทรศัพท์ติดต่อคุณพ่อและคุณย่า

: นัดวันนัดหมายกับผู้ป่วยอีกครั้ง

วันรุ่งขึ้นได้ติดต่อคุณพ่อ เวลา 20.45น. คุณพ่อไม่รับโทรศัพท์(4-5ครั้ง)

วันถัดไปจึงโทรศัพท์ติดต่อคุณย่า

พยาบาล : แนะนำตัวและสอบถามคุณย่าได้ทราบข้อมูลของผู้ป่วยเกี่ยวกับผลการตรวจคัดกรอง
มะเร็งปากมดลูกหรือยัง

คุณย่า : ไม่ทราบ ไม่รู้เรื่อง รู้แต่เรื่อง HIV

พยาบาล : แจ้งผลการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกและอธิบายถึงความจำเป็นที่ต้องได้รับการ
การตรวจด้วยกล้องส่องขยายผ่านทางช่องคลอด รวมถึงผลเสียถ้าไม่ติดตามการรักษา
มีผลอย่างไร

: บอกคุณย่าว่า ผู้ป่วยต้องการมาหาหมอ แต่ไม่มีใครพามาโรงพยาบาล คุณย่าช่วยพา
น้องมาโรงพยาบาลได้มั๊ยคะเพราะติดต่อคุณพ่อไม่ได้

คุณย่า : เตี้ยวนอกคุณพ่อเขาให้ เพราะตัวเองต้องทำงาน

ติดต่อครั้งที่4

พยาบาล : สอบถามสาเหตุผู้ป่วยไม่มาพบแพทย์ตามนัด

ผู้ป่วย : ไม่มีใครพาไปหาหมอ

พยาบาล : มาเองคนเดียวได้มั๊ย มากุมั๊ย

ผู้ป่วย : มากุแต่ไม่มีเงินค่ารถ

พยาบาล : คุณยาไม่ได้บอกคุณพ่อให้พามาหมอ?

ผู้ป่วย : ไม่รู้ ไม่เห็นคุณพ่อว่าอย่างไร

พยาบาล : ถ้ามีค่ารถ แล้วมาหาหมอกคนเดียวได้มั๊ย

ผู้ป่วย : มาได้ มากุ

พยาบาล : นัดวันนัดหมายที่จะมาพบแพทย์

พยาบาลจึงโทรศัพท์ติดต่อคุณยา(ทันที)

พยาบาล : แจ้งสาเหตุที่ผู้ป่วยไม่ได้มาพบแพทย์ตามนัด

คุณยา : บอกคุณพ่อเขาไปแล้วนะ

พยาบาล : ไม่เป็นไร คุณมีเงินค่ารถให้น้องมารพ.ได้มั๊ยคะเพราะน้องเขามาหาหมอกคนเดียวได้

คุณยา : ได้จะให้เงินไป

พยาบาล : แจ้งวันนัดหมายที่มาพบแพทย์และเน้นคุณยากำชับผู้ป่วยเรื่องมาพบแพทย์ตามนัด

สรุป

ระยะเวลาติดตามผู้ป่วยใช้เวลา 6 สัปดาห์ เพื่อติดตามผู้ป่วยให้ได้รับการตรวจ Colposcopy Clinic

ซึ่งแพทย์ทำการตรวจ Colposcope และนัดหมายทำหัตถการ LLETZ อีก 2 สัปดาห์

(การทำ LLETZสถานที่อยู่อีกแผนก) จึงได้โทรศัพท์ติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่อีกแผนกที่ผู้ป่วยมีนัด LLETZ และส่งเวรถึงปัญหาในการติดตาม Case

ปัญหา

- 1.อายุน้อย ทำให้ไม่มีความพร้อมเรื่องความรับผิดชอบ
- 2.ครอบครัวแตกแยกทำให้ไม่มีผู้ปกครองหรือญาติดูแลเอาใจใส่
- 3.ฐานะครอบครัวไม่ดี

ตัวอย่าง Caseค่าใช้จ่าย

หญิงไทยอายุ 52ปี อาชีพแม่บ้าน นำผล Pap Smear: CIN3 มาจากรพ.แห่งหนึ่ง (ต่างจังหวัด) ผู้ป่วย
ต้องการการรักษา ที่รพ.รามธิบดี

Individual Counselling

1.แจ้งผล Abnormal Pap Smear ที่ผู้ป่วยตรวจมาจากรพ.แห่งหนึ่งอีกครั้ง เพื่อเป็นการ

ทำความเข้าใจให้ตรงกัน

2.แจ้งค่าใช้จ่ายในการรักษา ซึ่งผู้ป่วยแจ้งว่าไม่มีปัญหาค่าใช้จ่าย

3.สอบถามสิทธิการรักษา

4.แนะนำการปฏิบัติตัวและการเตรียมตัวก่อนการมาตรวจตามนัดหมาย

5.เน้นความสำคัญการมาตรวจตามนัดหมาย

ผู้ป่วยไม่มาตามนัดหมาย จึงติดตามผู้ป่วยทางโทรศัพท์ (telephone Counselling)

ติดต่อครั้งที่1

พยาบาล : สอบถามสาเหตุไม่มาตามนัดหมาย

ผู้ป่วย : มีปัญหาค่าใช้จ่าย

พยาบาล : มีปัญหาค่าเดินทางด้วยมัยคะ ถ้าไม่สะดวกรักษาที่รพ.จันทบุรีได้นะ ซึ่งให้คุณหมอเขียน

ใบสรุปประวัติการรักษาเพื่อนำไปติดต่อทางรพ.จันทบุรีที่ผู้ป่วยมีสิทธิการรักษาประกัน

สุขภาพถ้วนหน้า

ผู้ป่วย : ต้องการมารักษาต่อรพ.รามธิบดี

พยาบาล: อธิบายซ้ำเรื่องผล Pap Smear พบความผิดปกติที่เซลล์ปากมดลูกระดับค่อนข้างรุนแรง

แต่ยังไม่ใช่มะเร็งปากมดลูก ซึ่งต้องรีบไปติดต่อรพ.ตามสิทธิการรักษาของผู้ป่วยให้เร็ว

เพื่อติดตามการรักษาไม่ให้คืบหน้าไม่เป็นมะเร็งปากมดลูกระยะลุกลาม

: มีญาติอาศัยอยู่ในกรุงเทพฯมัยคะ จะได้มารับเอกสารรีบไปติดต่อกับทางรพ.ที่มีสิทธิ

ประกันสุขภาพถ้วนหน้า

ผู้ป่วย : ไม่มีญาติอาศัยอยู่ในกรุงเทพ

พยาบาล : ออกบัตรนัดหมายมาพบแพทย์และประสานงานกับแพทย์เขียนใบสรุปประวัติการรักษา

จึงส่งEMSเพื่อให้ผู้ป่วยรีบไปติดต่อรพ.ที่มีสิทธิประกันสุขภาพถ้วนหน้า

และอธิบายเรื่องการติดต่อสิทธิการรักษาอีกครั้ง

กรณี สิทธิการรักษาประกันสุขภาพถ้วนหน้าไม่สามารถส่งสิทธิการรักษามา
รักษาต่อรพ.รามธิบดีได้ก็ไม่ใช่เป็นไร ให้รักษาตามสิทธิการรักษาประกันสุขภาพถ้วนหน้าที่
ผู้ป่วยมีสิทธิการรักษา

กรณี สิทธิการรักษาประกันสุขภาพถ้วนหน้า ส่งสิทธิการรักษามารักษาต่อรพ.รามธิบดี
ให้ผู้ป่วยมาตามวันเวลาที่นัดหมายจึงแนะนำการปฏิบัติตัวและการเตรียมตัวก่อนวันมาตรวจ
เน้น ย้ำถึงความสำคัญการมาตรวจตามนัดหมาย โดยได้ชี้แจงให้ผู้ป่วยรับทราบการที่
ไม่ติดตามการรักษาจะมีผลอย่างไรบ้าง

สรุป

หลังจากส่งเอกสารทาง EMS (ใบสรุปประวัติติดต่อสิทธิการรักษา และบัตรนัด Colposcopy Clinic อีก 2
สัปดาห์) ผู้ป่วยไม่ได้มาติดตามการรักษาตามนัด จึงติดต่อผู้ป่วยทาง โทรศัพท์อีกครั้ง จึงทราบว่าทาง
รพ.สิทธิการรักษาประกันสุขภาพถ้วนหน้า ของผู้ป่วยไม่ส่งสิทธิการรักษาประกันสุขภาพถ้วนหน้า ให้มา
รักษาต่อรพ.รามธิบดี เนื่องจากทางรพ.สิทธิการรักษาประกันสุขภาพถ้วนหน้า สามารถรักษาได้
จึงเน้นย้ำ ให้ผู้ป่วยต้องติดตามการรักษา

ปัญหา

1.ผู้ป่วยมีปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายในการเดินทางและการรักษา เนื่องจากต้องติดตามการรักษาอย่าง
ต่อเนื่อง

ตารางแสดงผลการติดตามผู้ป่วยผลAbnormal Pap Smear ตั้งแต่ปี2557-2559					
ปี	Ascus	LSIL	ASC-H	HSIL	AGC,Adeno CA.,SCC,AIS,MIC
2557	(120)96.775%	(173)98.265%	(16)100%	(41)100%	(35)100%
2558	(165)98.788%	(186)98.924%	(31)100%	(72)100%	(63)100%
2559	(245)98.790%	(162)100%	(31)100%	(61)100%	(63)100%